

Обществено- политически нагласи

Април

2014

ПАСПОРТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Проучването е проведено в периода 1 -12 април 2014 г. Реализирана е национална извадка на пълнолетното население (18+) на квотен принцип, която възпроизвежда параметрите на генералната съвкупност по признаците пол, възраст и населено място. Общият обем на извадката е 994 лица. Информацията е получена чрез стандартизирано интервю „лице в лице“, проведено с 994 респонденти.

**Доклад на
социологическия
екип на ИМП**

www.modernpolitics.org
e-mail: imp.polls@sociologist.com
Офис: София, ул. Бачо Киро 57, ет. 1-2

I. Електорални нагласи за изборите за членове на Европейския парламент

В своето редовно проучване на общественно-политическите нагласи Социологическият екип на Института за модерна политика измери текущата електорална подкрепа близо 40 дни преди предстоящите европейски избори. Резултатите са получени в отговор на въпрос с т.нар. „шоукарта“, в която са посочени конкретните партии и коалиции, участващи в изборите. **Изрично следва да се подчертае, че тези резултати отразяват декларираните към момента на проучването нагласи на респондентите, а не са прогноза за резултата от изборите.** Динамиката на предизборната борба, способността на отделните формации и кандидати да комуникират ефективно своите послания в хода на кампанията и да мобилизират своите потенциални избиратели да гласуват в изборния ден са сред факторите, които ще предопределят изборните резултати на 25 май. Ако европейските избори се провеждаха към момента на проучването, декларираната от респондентите подкрепа се разпределя както следва (виж фигура 1):

Фигура 1

Както и в предходните проучвания на ИМП в периода ноември 2013 – март 2014 г., отново се регистрира на практика паритет между двете водещи политически сили – БСП и ГЕРБ. За разлика от предходните ни проучвания обаче, в които лека преднина, варираща между 0,5 и 1 на сто, се регистрираше за БСП, в настоящето минимална преднина от 0,8 % има ГЕРБ. Делът на респондентите, които дават своята подкрепа за ГЕРБ е 21,8%, а за БСП – 21,0%. Това ни дава основание отново да отбележим, че „позиционната война“ между двете политически сили все още не е преминала в отчетлива тенденция на спад или растеж в подкрепата за тях.

За останалите политически сили проучването регистрира следните дялове:

- 7,3 % за „България без цензура“-ВМРО-ЗНС (за сравнение: по данни на ИМП - 5,0% през декември м.г., 5,6% през януари т.г., 8 % през февруари т.г.). Към настоящия момент тази декларирана електорална подкрепа отрежда сигурно присъствие на формацията в бъдещия състав на Европейския парламент.

- 5,1 % за ДПС – следва да се има предвид доказаният капацитет на ДПС да мобилизира своите избиратели, което предполага, че реалният изборен резултат на ДПС ще надхвърли декларираната от респондентите към настоящия момент подкрепа.

- 4,1 % за „Атака“ – известният ръст в подкрепата за формацията, който регистрира проучването, най-вероятно се дължи на нейната повишена политическа активност в контекста на събитията в Украйна и лансираните законодателни идеи, свързани с доходите и борбата срещу монополите. Предстои да се види в следващи проучвания до изборите дали става дума за моментна флукутация или за ръст, който се дължи на мобилизацията на традиционните избиратели на тази партия и би дал шансове за спечелване на евромандат.

- 3,1 % за АБВ – въпреки липсата на осезаем ръст в подкрепата за тази формация, на този етап АБВ запазва шансове да спечели мандат в Европейския парламент.

- 2,7 % за Реформаторския блок – продължаващият спад в декларираната електорална подкрепа за дясната партийна коалиция вече я поставя в зоната на застрашените от оставане под изборната бариера, която в тези избори ще бъде 5,88 %.

Общо трябва да се подчертае, че шансовете на формации като „Атака“, АБВ и Реформаторския блок в случай, че запазят сегашните нива на електорална подкрепа, ще зависят пряко от избирателната активност и биха се оказали в по-благоприятна позиция при по-ниска активност. Както е известно деклариращите, че в изборния ден ще упражнят правото си на вот обикновено надвишават реалната избирателна активност. В този смисъл очакванията на Социологическия екип на ИМП са, че между 2,4 млн. и 2,7 млн. избиратели ще гласуват на 25 май.

Според данните от проучването **не се наблюдава развитие в електоралната подкрепа за НФСБ, който получава подкрепата на 1,2% от респондентите.** В проучването се регистрира и електорално присъствие в размер на около и под 0,5 % на формации като „Синьо единство“, „Глас народен“, КОД-Антония Първанова, Илиана Раева, Партия „Зелените“.

Данните от настоящето проучване потвърждават още веднъж оценката на Социологическия екип на Института за модерна политика, че ако регистрираните в последните няколко проучвания тенденции се запазят до изборния ден, бихме могли да очакваме представителство в Европейския парламент да получат между 3 и 6 формации.

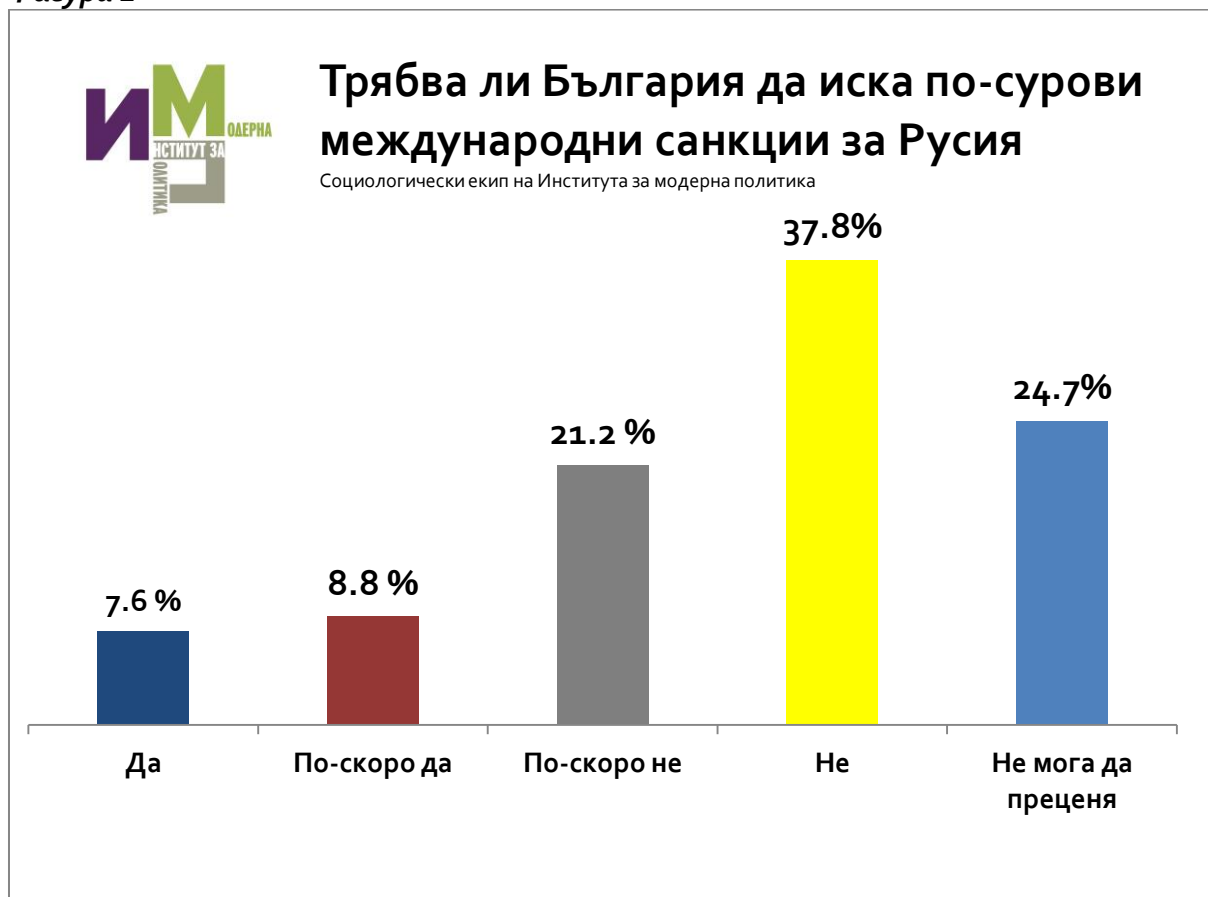
II. Отношение към събитията в Украйна и позициите на българските парламентарни партии и институции към нея

В настоящето проучване, **Социологическият екип на Института за модерна политика** зададе няколко въпроса на респондентите, свързани с тяхното отношение към събитията в Украйна и позициите на българските парламентарни партии и институциите по нея.

На въпрос дали България трябва да поиска по-сурови международни санкции за Русия във връзка със събитията в Крим (*виж фигура 2*), 7,6 % е делът на респондентите, които категорично подкрепят по-сурови санкции. С „по-скоро да“ на този въпрос отговарят 8,8 % от респондентите. **Доминиращата нагласа е срещу български постъпки за налагане на по-сурови санкции срещу Русия – 37,8 % е делът на**

респондентите, които са категорично против това, а с „по-скоро не“ отговарят 21,3%. Близко една четвърт от респондентите не могат да преценят каква трябва да е българската позиция по този горещ въпрос от международната политика – 24,7 %.

Фигура 2

По отношение на позициите на парламентарните партии за събитията в Крим и ролята на Русия - 17,5 % от респондентите заявяват, че позицията на БСП по отношение на Русия и Крим е най-близка до тяхното мнение. Други 16,5% споделят позицията на ГЕРБ по тази тема, а 7,6 % е делът на респондентите, които намират позицията на „Атака“ за отговаряща на тяхното мнение (виж фигура 3).

Фигура 3

Една пета е делът на респондентите, които смятат, че твърдата позиция на президента Плевнелиев, който настоява за сурови санкции срещу Русия е адекватна на националните интереси – 19,4 %. По-умерената позиция, изразена от правителството на Пламен Орешарски обаче печели по-голяма подкрепа – 24,7 %. Делът на анкетираните, които не смятат нито едната, нито другата институционални позиции за напълно адекватна на националните интереси на България е 25,3 %. Най-голям е

делът на тези, които заявяват, че не могат да преценят позициите на президента и на правителството по тези въпроси – 30,6 % (виж фигура 4).

Фигура 4

В проучването беше тествано и отношението на респондентите към най-често изтъкваните експертни и политически твърдения и оценки за събитията в Украйна. Получените резултати свидетелстват за фрагментация на обществените нагласи спрямо украинската криза. Според 19,8 % случилото се в Украйна е „демократична революция на гражданите срещу олигархичния и корумпиран режим на Янукович“. Други 11,5 % от респондентите споделят твърдението, че събитията в

тази страна са **„завземане на властта с насилие от екстремистки и неонацистки групировки като „Свобода“ и „Десен сектор“.**

Според 17,2 % от респондентите обаче наблюдаваните събития са **„борба за надмощие между различни орлигарси, от която страда украинския народ“.** Други 15,1 % виждат в събитията от Евромайдана, последвалото отстраняване на Янукович, отцепването на Крим и напрежението в Източна Украйна, **„политическа борба между проруските и прозападните сили“.** Като **„справедлив протест на гражданите, прераснал във въоръжен преврат, осъществен от екстремистки сили“** оценяват събитията в Украйна 9,6 % от респондентите. Най-голям е дялът на тези, които нямат мнение по поставения въпрос – 26,8 %.

III. Отношение към работата на висши конституционни органи

Традиционно в проучването на общественно-политическите нагласи Социологическият екип на ИМП включва и въпроси за отношението на респондентите към работата на висши конституционни органи като Народното събрание, президента на Републиката, Министерския съвет и омбудсмана.

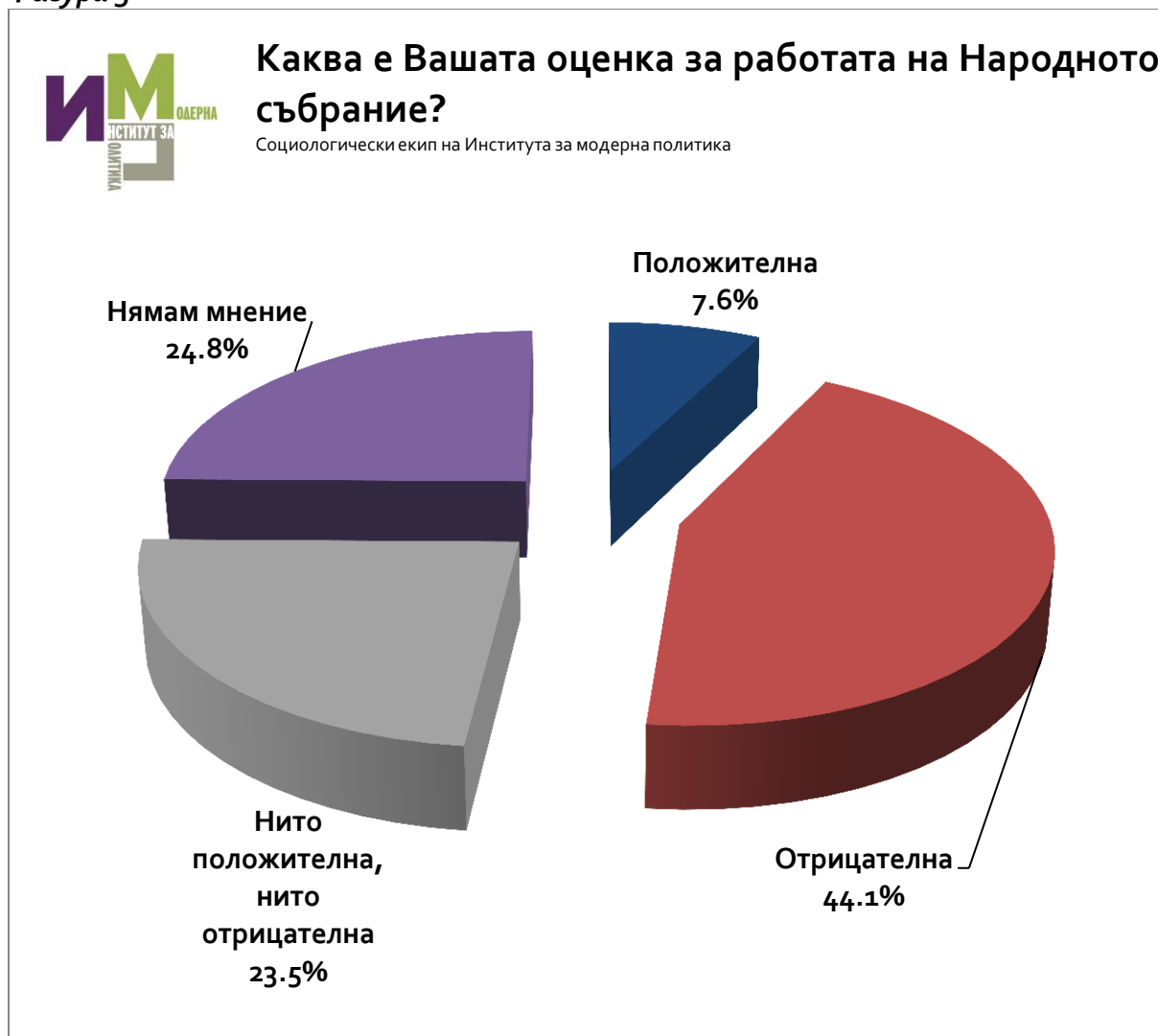
Народното събрание

Според резултатите, получени в априлското проучване на ИМП работата на 42-то Народно събрание се оценява положително от 7,6% от респондентите. Това ниско ниво на подкрепа не се различава съществено от доверието към парламентарната институция в края на първата година от предходните няколко управленски мандата. По-малко от половината – 44,10% е дялът на респондентите, които към момента дават категорично отрицателна оценка на парламентарната институция. Близко една четвърт – 23,50%, са по-скоро неутрални в отношението си и не дават нито положителна, нито отрицателна оценка. Хипотезата е, че това неутрално отношение се дължи на обстоятелството, че въпреки редица търпящи остра обществена критика законодателни решения и действия на парламентарните фракции, Народното събрание приема и важни закони, които отговарят на остри социални проблеми и обществени очаквания. 24,8% заявяват, че не могат да преценят как Народното събрание се справя със своите конституционни и обществени задачи (виж фигура 5). Сред причините за ниското одобрение на работата на Народното събрание традиционно трябва да се изтъкне и обстоятелството, че парламентът е

най-прозрачната публична институция, чиято всекидневна работа е непрекъснато под светлината на прожекторите. Това във висока степен стимулира обществената критика спрямо лоши практики и фокусира хроничното недоволство от партийно-политическата система върху законодателната власт. Парламентът е естествената арена на партийните борби, които традиционно срещат неодобрение и скептицизъм от избирателите.

Фигура 5

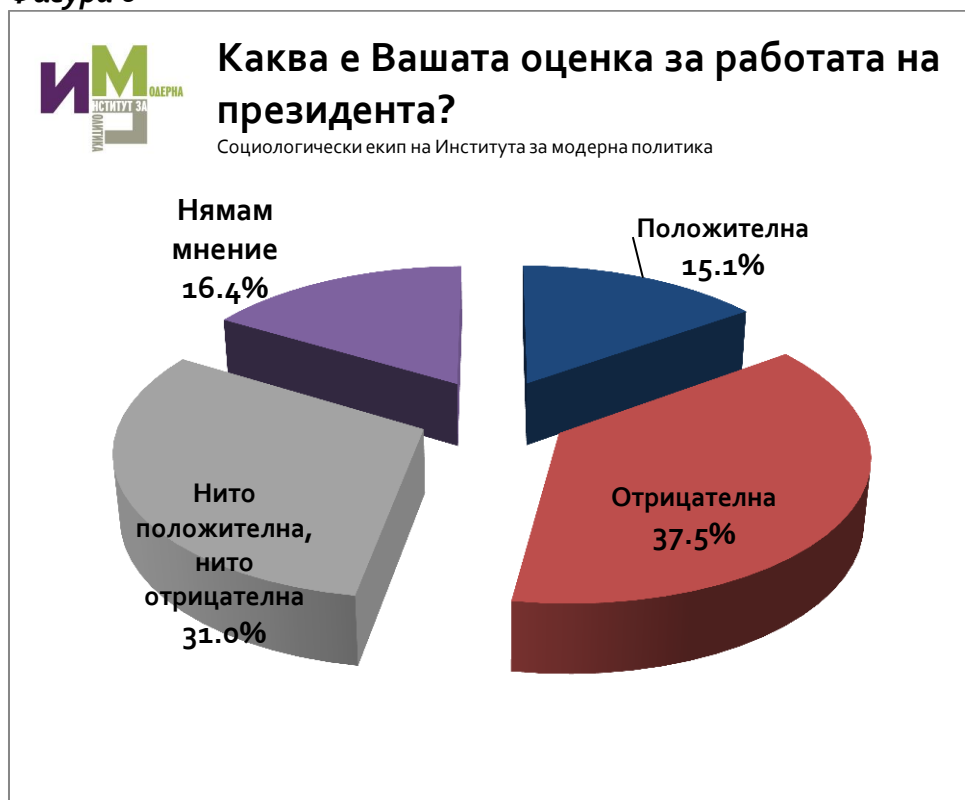

Президентът на Република България

Настоящото проучване регистрира сравнително ниска положителна оценка за работата на държавния глава – делът на респондентите, които дават такава оценка е 15,10%. Отрицателна оценка споделят 37,5%. Висок е делът на респондентите, според които дейността на президента не може да се определи нито само в положителна, нито само

в отрицателна посока – 31,0%, докато 16,4% от анкетираните заявяват, че не могат да преценят (виж фигура 6). Доколкото тези данни са сходни с регистрираните нива на одобрение и при предходни изследвания на Социологическия екип на ИМП, отново следва да се подчертае, че най-вероятно сравнително ниския процент на положителни оценки за президентската институция се дължи на пряката намеса на държавния глава в текущите политически процеси и вземането на страна в партийно-политическите борби. Тази политическа линия на президентската институция я превръща от надпартийна и „неутрална власт“, каквато е конституционната концепция, вложена в нея в условията на парламентарното управление, в един от политическите фактори в текущото противопоставяне между управляващите и опозицията. Заемайки позиция в открита подкрепа на антиправителствените политически и обществени среди, президентът Плевнелиев ерозира и губи подкрепата на онази част от нацията, която е излъчила политическите формации, подкрепящи правителството и вижда в тях своето политическо представителство. Това го превръща от арбитър в политическия процес в страна в партийните борби с произтичащото от това свиване на одобрението към него, в случая главно до средите на опозиционно настроените избиратели.

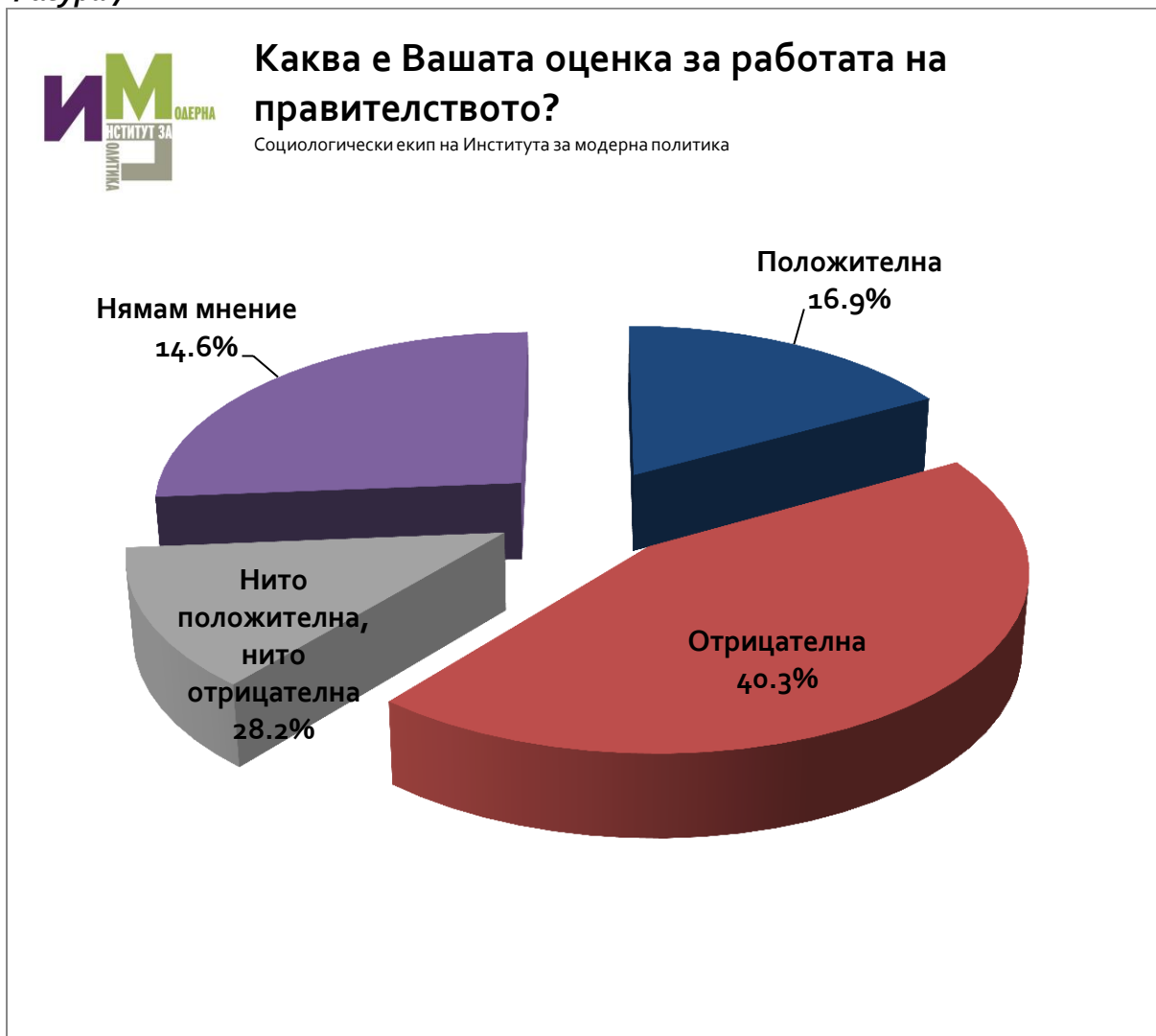
Фигура 6

Министерският съвет

Нивата на одобрение и неодобрение на работата на Министерския съвет са сходни с тези по отношение на президентската институция и значително по-добри от данните за парламента. Данните от проучването сочат, че дейността на правителството на Пламен Орешарски получава одобрението на 16,9 % от респондентите, докато 40,3% дават отрицателна оценка, а 28,2% са неутрални. Без конкретно мнение по този въпрос са 14,6% от респондентите (виж фигура 7).

Фигура 7

Омбудсманът

В изследването беше включен въпрос и за отношението на респондентите към институцията на омбудсмана, която има важно значение за защитата на правата на гражданите и застъпничеството за решаване на остри

проблеми, пред които се изправят хората в условията на социално-икономическа криза. **Прави впечатление твърде ниското одобрение за работата на омбудсмана, което възлиза на едва 5,1%. Това е стойност по-ниска от одобрението към парламента, който традиционно съсредоточава обществената критика.** В същото време повече от половината от респондентите не одобряват дейността на омбудсмана – 51,9%. Неутрално отношение заявяват 13% от анкетираните, а без конкретно мнение са 30%.

Тези данни дават основание да препотвърдим хипотезата от предходни наши проучвания, че **ниските стойности на одобрение за работата на омбудсмана се дължат на практическото отсъствие на институцията от обществения дебат по значимите за правата на гражданите въпроси.** Към това трябва да се прибави и **липсата на проактивна роля на институцията за защита на правата на хората от лошите административни практики и от законодателни решения, които застрашават гражданските права (виж фигура 8).**

Фигура 8

